

WE ARE MONITORING

Statystyki

24.08–06.09.2023

Poniższe opracowanie zawiera dane uzyskane z pierwszej ręki od osób uczestniczących w opisanych wydarzeniach. Dziękujemy wszystkim organizacjom humanitarnym działającym na pograniczu polsko-białoruskim oraz osobom z nimi współpracującym za udostępnienie nam raportów z przeprowadzonych przez siebie interwencji. Nasze źródła obejmują zarówno organizacje, nieformalne inicjatywy, jak i osoby prywatne, często pragnące zachować anonimowość, dlatego nie wymieniamy ich z nazwy, jeżeli nie udzieliły nam na to zgody. Szczególne podziękowania należą się wszystkim osobom w drodze, które zdecydowały się podzielić z nami własnymi doświadczeniami.

Pracownicy i pracowniczki organizacji humanitarnych oraz osoby z nimi współpracujące podkreślają, że trudny kontekst i etyka ich pracy często nie pozwalają na uzyskanie bardziej szczegółowych informacji na temat historii i sytuacji ludzi w drodze. Podczas interwencji wielu z nich jest w tak złym stanie psychofizycznym, że nie ma możliwości uzyskania szczegółowych informacji bez narażania ich na ryzyko retraumatyzacji lub wywoływania w nich poczucia, że są organizacjom humanitarnym winni jakiegokolwiek odpowiedzi na pytania z racji otrzymania od nich wsparcia.

Opisywane interwencje i wsparcie udzielone osobom w drodze miały miejsce na terytorium województw podlaskiego i lubelskiego. Osobom przebywającym w Białorusi udzielane są informacje dotyczące sytuacji prawnej oraz dostępu do procedur ubiegania się o ochronę międzynarodową w Polsce i w Białorusi.

Mamy nadzieję, że ten krótki zarys kontekstu pomoże Wam lepiej zrozumieć obecną dynamikę wydarzeń w rejonie przygranicza z Białorusią. Dodatkowe pytania i rekomendacje osób lub organizacji, które również mogłyby być zainteresowane otrzymywaniem raportów prosimy kierować na adres wearemonitoring@gmail.com.

Podsumowanie ilościowe 24.08–30.08.2023

	grupy	osoby indywidualne	dzieci (MBO ¹)	kobiety (w tym w ciąży)
Zgłoszenia łącznie	32	100	11 (6)	7 (0)
Zgłoszenia z BY / w tym sistemiama²	9/6	42/38	4/4	3/2
Pomoc udzielona	17	48	6 (6)	3
• pomoc rzeczowa / w tym szpital	17/0	48/0	6 (6)	3
• pomoc prawna / w tym szpital	-	-	-	-
• pomoc medyczna PL / BY³	2/0	6/0	-	-
Zgłoszone wywózki	13	48	5 (1)	3
Zgłoszone osoby zaginione⁴	3	3	0	0
Zgłoszona przemoc PL / BY	5/4	17/16	1(1)/1(1)	-
Urazy w wyniku muru	1	1	0	0
Liczba interwencji			19	

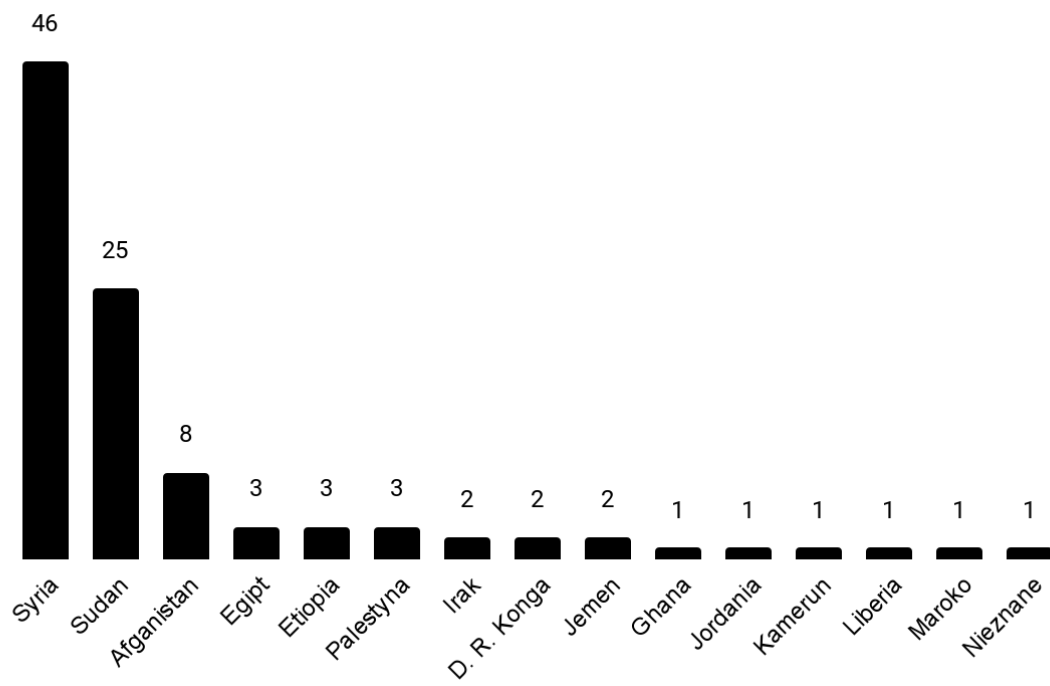
¹ Małoletni bez opieki. Osoby poniżej 18 roku życia podróżujące bez opieki prawnych opiekunów.

² Sistemiama jest ogólnie przyjętym określeniem na umocnienia graniczne po stronie białoruskiej. Tu: chodzi także o teren znajdujący się pomiędzy Polską a Białorusią w pasie między umocnieniami granicznymi obu krajów.

³ Migranci zostali przekierowani do oddziału organizacji "Lekarze bez granic" działającego na terenie Białorusi.

⁴ Za zaginione uznajemy osoby, których zaginięcie zostało zgłoszone przez najbliższych krewnych, w sytuacji kiedy nie mają kontaktu ze zgłaszaną osobą co najmniej od trzech dni.

Kraje pochodzenia 24.08–30.08.2023

Podsumowanie ilościowe 31.08–06.09.2023

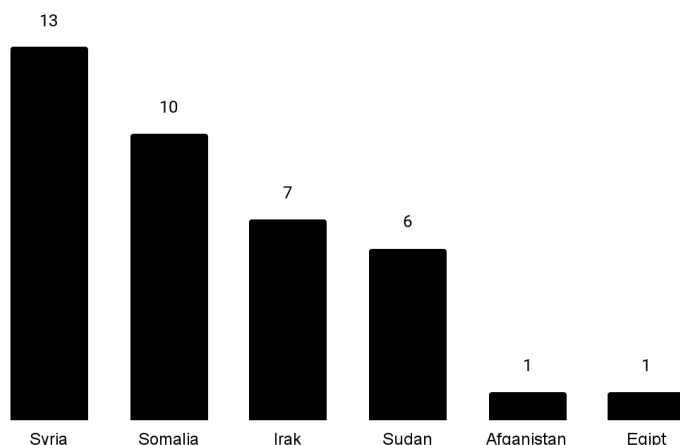
	grupy	osoby indywidualne	dzieci (MBO ⁵)	kobiety (w tym w ciąży)
Zgłoszenia łącznie	15	37	2 (2)	4 (0)
Zgłoszenia z BY / w tym sistemiama	5/4	20/19	-	3/3
Pomoc udzielona	9	16	2 (2)	1
• pomoc rzeczowa / w tym szpital	9/0	16/0	2 (2)/0	1
• pomoc prawna / w tym szpital	2/0	4/0	1 (1)/0	-
• pomoc medyczna PL / BY⁶	1/0	2/0	-	-
Zgłoszone wywózki	6	10	1 (1)	-
Zgłoszone osoby zaginione⁷	-	-	-	-
Zgłoszona przemoc PL / BY	2/4	4/7	1 (1)/1 (1)	-
Urazy w wyniku muru	-	-	-	-
Liczba interwencji			10	

⁵ Małoletni bez opieki.

⁶ Migranci zostali przekierowani do organizacji "Lekarze bez granic" działającej na terenie Białorusi.

⁷ Za zaginione uznajemy osoby, których zaginięcie zostało zgłoszone przez najbliższych krewnych, w sytuacji kiedy nie mają kontaktu ze zgłaszaną osobą co najmniej od trzech dni.

Kraje pochodzenia 31.08–06.09.2023⁸

Sytuacja na granicy

W raportowanym okresie, od 24 sierpnia do 6 września, zanotowałyśmy wyraźny spadek liczby zgłoszeń od osób przekraczających granicę polsko-białoruską w sposób nieuregulowany. Podobne trendy ukazują publikowane w tym okresie statystyki Straży Granicznej. Przykładowo w dniach 1–5 września oficjalne komunikaty mówiły jedynie o 70 próbach przekroczenia granicy lub ujawnionych cudzoziemcach. Były to odpowiednio:

- 55 osób lub prób 1 września
- 6 osób lub prób 2 września
- 9 osób lub prób 3 września

Równocześnie zarówno w skąpych polskich źródłach, jak i łotewskich statystykach służb, widać wyraźny wzrost ilości nieuregulowanych przejść przez terytorium Łotwy i Litwy. Od 20 sierpnia 2023 roku łotewska Państwowa Straż Graniczna raportuje nawet 170 osób próbujących przekroczyć granicę dziennie, dla porównania wcześniej statystyki wspominały o 30–50 osób. W okresie od 8 do 10 września łotewskie służby powstrzymały 472 indywidualne próby przekroczenia granicy łotewsko-białoruskiej. Wzrost przejść na tym odcinku odbija się również w komunikatach polskiej Straży Granicznej. Do sierpnia tego roku informacje o kurierach przewożących osoby, zatrzymywanych po przekroczeniu granicy litewskiej były sporadyczne, podczas gdy w raportowanym okresie komunikaty o osobach zatrzymanych na tej trasie pojawiały się praktycznie codziennie.⁹

Wspomniany wyżej wzrost statystyk łotewskiej Państwowej Straży Granicznej koresponduje w czasie ze spadkiem ilości osób, do których udało się dotrzeć osobom i organizacjom zapewniającym humanitarne wsparcie przy granicy polsko-białoruskiej. Na tym etapie trudno jednak prognozować czy taka sytuacja będzie się utrzymywać, czy jest to jedynie krótkotrwały trend.

⁸ WSK ujęte w wykresie oznacza Wybrzeże Kości Słoniowej. Dwa kraje o podobnej nazwie (Republika Kongo i Demokratyczna Republika Kongo), dla wygody, opisano także nazwami stolic.

⁹Od <https://www.strazgraniczna.pl/pl/aktualnosci/12256,Wbrew-przepisom-przez-polsko-litewska-granice.html>

Demografia i trendy

W raportowanym okresie obejmującym czas między 24 sierpnia a 6 września 2023 roku zanotowałyśmy zgłoszenia od 137 osób podróżujących w 47 grupach. W obu tygodniach raportowanego okresu zgłoszenia przyszły od 100 osób w tygodniu 24–30.08 i 37 osób w tygodniu 31.08–06.09.2023r. Dla porównania, w poprzednim okresie raportowym (10–23.08.2023r.) zanotowaliśmy zgłoszenia od 333 osób, co jest liczbą ponad dwukrotnie większą.

Białoruś i strefa przygraniczna

W okresie od 30 sierpnia do 6 września 57 osób wchodzących w skład 10 grup informowało nas, że utknęły w pasie pomiędzy znajdującą się na polskim terytorium barierą a umocnieniami po stronie białoruskiej, nazywanymi Sistiemą. Największe z grup, o których otrzymaliśmy informację, liczyły 14 i 15 osób, w pozostałych było od 1 do 9 osób.

Interwencje humanitarne, medyczne i prawne

Organizacjom humanitarnym i osobom z nimi współpracującym, które udzieliły nam informacji, udało się udzielić wsparcia rzeczowego 64 osobom podróżującym w 26 grupach. 8 osobom podróżującym w 3 grupach udzielono dodatkowo specjalistycznej pomocy medycznej dzięki zaangażowaniu medyków Lekarzy bez Granic oraz medyków przebywających na Podlasiu prywatnie, w charakterze wolontariuszy. Organizacje i osoby zapewniające osobom w drodze wsparcie rzeczowe i medyczne w przygranicznych rejonach wzięły udział w 29 udanych interwencjach. W związku z ochłodzeniem u dwóch osób zaobserwowano pierwszy raz od dawna objawy hipotermii.

Pozostałe interwencje medyków dotyczyły przypadków opatrzenia głębokich rozcięć od drutu żyłkowego, obejrzenia i zapewnienia środków przeciwbólowych osobie cierpiącej z powodu bólu żeber w wyniku pobicia przez funkcjonariuszy polskich lub białoruskich¹⁰. Wymagające interwencji medycznej obrażenia w wyniku uderzenia pałką przez funkcjonariusza po polskiej stronie granicy odniosła jeszcze jedna osoba.

Wywózki i przemoc służb

W okresie od 24 do 30 sierpnia 48 osób wchodzących w skład 13 grup, którym udzielono pomocy humanitarnej, podczas prowadzonej interwencji zgłosiło doświadczenie wywózki, natomiast w tygodniu od 31 sierpnia do 6 września informację taką przekazało 10 osób z 6 grup.

Część osób, w tym rodzina syryjska podróżująca z czwórką dzieci w wieku 5, 7, 10 i 16 lat, zgłaszała, że doświadczyła wywózki więcej niż jeden raz. Wspomniana rodzina w momencie wystąpienia zgłoszenia znajdowała się w białoruskiej Sistiemie. Niedługo później, ze względu na brak legalnej i bezpiecznej drogi dostania się do Polski osoby zdecydowały się na powrót do Syrii. Tak

¹⁰ osoba doznała przemocy po obu stronach granicy. Według relacji była wraz z grupą poddana wywózce 4 lub 5 razy. Polskie służby użyły wobec niej i jej towarzyszy gazu oraz zniszczyły 6 telefonów. Białorusini straszili ich psami.

opisują swoje doświadczenia z próby przekroczenia granicy polsko-białoruskiej:

"Please i want to talk to the human side in you... we are a family of 4 children and father and mother on the border of Poland.. I know you can't help anyone out of Poland but please consider helping us in any way.. our children are drinking from swamp water and are terrified from each and every sound.. we are in a death or life condition we went twice to Poland and the police kicked us back.. we tried to go back [to Minsk] and the Belarusians tortured us and threw us away 9 kms of our camp.. yesterday we walked from the sunrise till the sunset with the children crying "please stop we're tired" and once we reached there we slept the most horrible sleep only to be awakened by Belarus soldiers to terrify us again and take all what's left of our food and mentality.. simply, we are stuck here.. we are humans like you.. we breathe like you, eat and drink like you, we like to sleep on our beds like you.. the story is much longer than this, but i will wait for your reply dying to see a message from you.. i'm not alone.. my kids are dying in front of me.. and all im asking for is a life with dignity.. which is impossible as i'm seeing, so if my only way is going back Syria.. then i hope you help me out.. Please reply."

Doświadczenie przemocy ze strony służb białoruskich i polskich zgłosiły łącznie 22 osoby. Wszystkie z wyjątkiem jednego mężczyzny, który zadeklarował, że doświadczył jej jedynie po stronie białoruskiej, relacjonowały, że z fizyczną i werbalną przemocą służb mundurowych spotkały się po obu stronach granicy. Często były to doświadczenia towarzyszące wywózkom, podczas których osoby najpierw były pryskane gazem lub bite po stronie polskiej przed wypchnięciem, a następnie bite i szczute psami po stronie białoruskiej. Według deklaracji osób po obu stronach granicy często dochodzi do kradzieży i niszczenia mienia (dokumenty, telefony). Jedna osoba zadeklarowała dodatkowo, że została uderzona w głowę paralizatorem. Pojawił się też przypadek szczucia psami przez polskich pograniczników, nie doszło jednak do pogryzienia. Jeden z mężczyzn, który w połowie sierpnia kilkakrotnie podejmował bezskuteczne próby przekroczenia granicy polsko-białoruskiej, tak opisuje swoje doświadczenia z perspektywy czasu:

16 days left at the border

I did not see any human rights in this Polish

They beat and torture

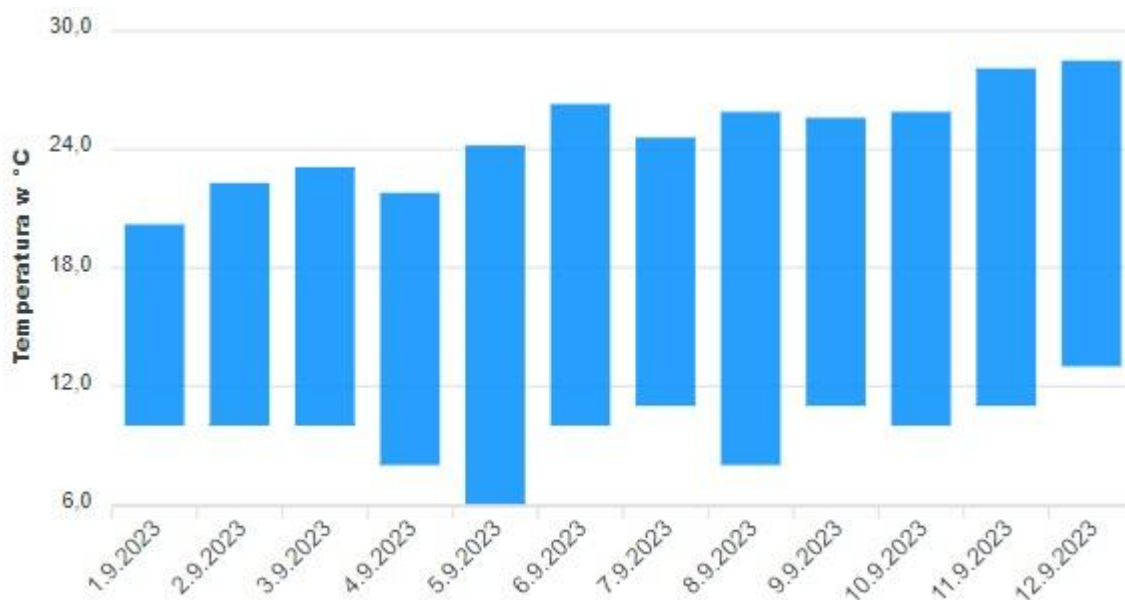
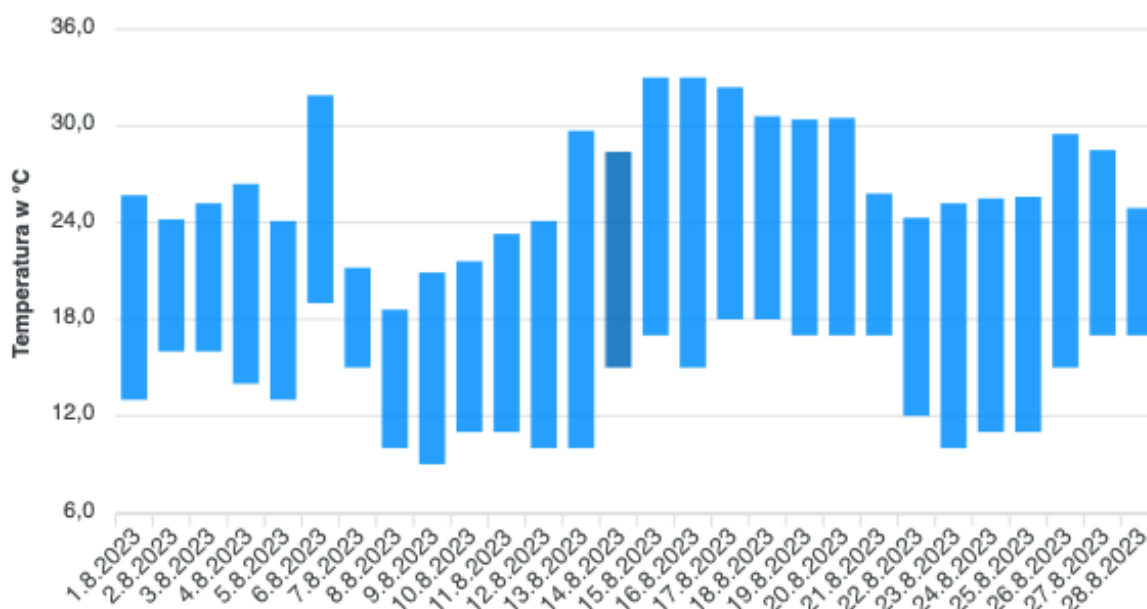
And they steal phones and money

Zły stan grup potwierdzają pracowniczki organizacji działających w obszarze granicy polsko-białoruskiej. Niejednokrotnie podczas spotkań z grupami widzą ślady przemocy. Poniższy fragment opisu obrażeń pochodzi właśnie z jednego z raportów z interwencji humanitarnej u grupy, której członkowie deklarowali doświadczenie przemocy zarówno po polskiej, jak i białoruskiej stronie:

[...] ból nerek, ból szyi po uderzeniu, rany po ugryzieniu przez psa na nogach i plecach. Wspominają o 4 pushbackach, bardzo się boją. Stan fizyczny kiepski – problemy z nerkami (ból), pogryzienia przez psy, pobicie w Białorusi, kark bolący; ból przy oddawaniu moczu. Młodszy chłopak cały obolały – zbadalam brzuch, wszystko go bolało. Od czterech dni w bólu, bo [został] skopany w nerki. Widoczne blizny po pogryzieniach przez psy. Od dwóch miesięcy w lesie, trzy razy pushbackowany. [...]

Temperatury wg stacji pogodowej Białystok¹¹

Wykres pokazuje dzienną maksymalną/minimalną temperaturę w danym dniu w °C w sierpniu i wrześniu br.

¹¹<https://www.pogodowecentrum.pl/archiwum-pogody/szczegoly-miasta/122950-99999/bialystok> [dostęp z dn. 14.08.2023 r.].